

НАСЛІДКИ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ
ДЛЯ ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇН: ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТTHE EFFECTS OF TRANSNATIONAL CORPORATIONS' ACTIVITIES
FOR THE HOST COUNTRIES: ECOLOGICAL AND ECONOMIC ASPECTS

Статтю присвячено дослідженню впливу діяльності транснаціональних корпорацій на економіку та екологію приймаючих країн. Для досягнення поставлених цілей було використано метод порівняльного аналізу, який дав змогу проаналізувати еколого-економічні наслідки діяльності транснаціональних корпорацій для національних економік приймаючих країн. Визначено необхідні економічні заходи державного екологічного регулювання діяльності ТНК. Доведено необхідність державного втручання у регулювання «конфлікту інтересів» суб'єктів транснаціоналізації. Для максимізації переваг та зниження негативних наслідків діяльності ТНК для приймаючих країн обґрунтовано необхідні заходи державного регулювання.

Ключові слова: транснаціональна корпорація, державне регулювання, транснаціоналізація, екологічний менеджмент, економічна безпека.

Статья посвящена исследованию влияния деятельности транснациональных корпораций на экономику и экологию принимающих стран. Для достижения поставленных целей использовался метод сравнительного анализа, что позволило проанализировать эколого-экономические последствия деятельности транснациональных корпораций для национальных экономик принимающих стран. Определены необходимые экономические меры государственного экологического регулирования деятель-

ности ТНК. Доказана необходимость государственного вмешательства в регулирование «конфликта интересов» субъектов транснационализации. С целью максимизации преимуществ и снижения негативных последствий деятельности ТНК для принимающих стран обоснованы необходимые меры государственного регулирования.

Ключевые слова: транснациональная корпорация, государственное регулирование, транснационализация, экологический менеджмент, экономическая безопасность.

The article is devoted to the research of the transnational corporations' influence on the economy and environment of the host countries. With the aim to achieve the set goals, the method of comparative analysis was used. The usage of this method enabled us to analyse the ecological and economic effects of the transnational corporations' activities for the national economies of the host countries. The necessary economic measures of the government's ecological regulation of the TNCs activity were determined. The importance of the government interference in the regulation of "conflict of interests" of transnationalization subjects was proved. With the aim to maximize the benefits and to decrease the negative effects of the TNCs activity for the host countries, the necessary measures of government regulation were substantiated.

Key words: transnational corporation, government regulation, transnationalization, environmental management, economic security.

УДК:339.9

Кривонос К.О.

к.е.н., доцент кафедри економіки
Кременчуцький національний
університет
імені Михайла Остроградського

Постановка проблеми. Транснаціональні корпорації як великі виробничо-збутові об'єднання відіграють провідну роль у процесі інтернаціоналізації виробництва. ТНК за своїм економічним впливом часто перевершують держави. Впливаючи на економіку країн-реципієнтів, діяльність транснаціональних корпорацій здійснює вплив і на їх екологію. Потреби людей безмежні, водночас блага, здатні задовольнити потреби людини, у природі в готовому вигляді зустрічаються нечасто. Для виробництва благ використовуються економічні ресурси, одним з основних складників яких є ресурси природи. Тобто задоволення потреб людей передбачає використання ресурсів природи. І чим інтенсивніше процес виробництва, тим інтенсивніше використання природних ресурсів. Економічний розвиток та екологічні зміни є взаємозалежними та взаємопов'язаними. Досягнення економічного зростання вимагає використання природних ресурсів, що призводить до їх винищення. Активізація виробничої діяльності є чинником збільшення викидів парникових газів, що призводить до забруднення навколишнього середовища. Це, своєю чергою, є чинником виникнення економічних проблем, оскільки призводить

до збільшення видатків на охорону здоров'я для країни та на пошук нових джерел ресурсів й їх додаткове очищення (наприклад, води) для товаровиробників.

На відміну від розвинених країн країни, що розвиваються, не приділяють достатньої уваги державному регулюванню екологічної діяльності ТНК, які діють на їх території. Подальше ігнорування необхідності такого регулювання матиме негативні економічні наслідки для країн – реципієнтів ТНК, зокрема призведе до знищення природних ресурсів та втрати конкурентних переваг таких країн на світовому ринку. Саме тому приймаючим країнам необхідно розробляти заходи щодо підвищення своєї екологічної безпеки як чинника формування економічної безпеки країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато вчених присвячують свої наукові роботи дослідженню впливу транснаціональних корпорацій на економіку та стан екології країн-реципієнтів, серед яких: І. Герасимчук [1], Н. Карасьова [2], В. Косьміна [9], Е.М. Лимонова [3], Л.І. Михайлишин [4], І.В. Пономаренко [6], О.І. Рогач, Н.В. Руденко [10], І.Л. Сазонець [11], А.В. Слюсаренко [12], G. Zucman [16].

Наслідки впливу діяльності ТНК на приймаючі країни не обмежуються лише економічним впливом. Важливим залишається вирішення питання забезпечення екологічної безпеки країн – реципієнтів ТНК. Незважаючи на велику кількість публікацій науковців та міжнародних організацій, дослідження наслідків діяльності транснаціональних корпорацій для країн-реципієнтів саме в еколого-економічному аспекті залишаються недостатньо висвітленими.

Постановка завдання. Дослідження присвячене визначенню еколого-економічних наслідків діяльності транснаціональних корпорацій для країн-реципієнтів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Активізація розвитку ТНК припадає на середину 80-х років. Нині у світі функціонують близько 83 тис. ТНК, які мають більше 825 тис. філій за межами країни базування. Крім того, ТНК мають велику кількість компаній-партнерів серед представників місцевого бізнесу в приймаючих країнах [12]. Так, за даними Світового банку, у 2014 р. серед ста найбільших економік світу було представлено 37 країн та 63 ТНК, у 2015 р. – 31 країна та 69 ТНК [14]. Розвиток міжнародної діяльності ТНК сприяє розвитку міжнародних економічних відносин між країнами та визначає розвиток світової економіки у цілому. Діяльність ТНК впливає на національні економіки приймаючих країн та країн базування, на населення цих країн, на умови ведення бізнесу для інших суб'єктів господарювання. Водночас інтереси ТНК можуть бути протилежно різними інтересам інших суб'єктів.

ТНК є активними учасниками процесу глобалізації. Процес глобалізації нерозривний із процесом транснаціоналізації. На думку Н. Карасьової, транснаціоналізація являє собою таку організацію виробничого процесу, в якому різні стадії виробництва будь-якого продукту можуть відбуватися в різних країнах, зазвичай для зменшення витрат. У результаті транснаціоналізації у світовій економіці посилюється роль транснаціональних корпорацій, які в сучасних умовах стають найбільш впливовою формою міжнародного бізнесу [2]. О. Рогач вважає, що транснаціоналізація являє собою процес посилення світової інтеграції в результаті глобальних операцій ТНК [9]. На думку Л. Михайлишин, транснаціоналізація світової економіки являє собою процес розширення міжнародної діяльності компаній та установ промислового, фінансового спрямування, сфери послуг, їх вихід за рамки географічних кордонів країн, що призводить до перетворення національних компаній у транснаціональні за рахунок поглинання компаній інших країн, створення спільних компаній, залучення іноземних інвестицій, довгострокової науково-технічної кооперації тощо. Це призводить до отримання доступу до додаткових джерел фінансового

капіталу, нових технологій та інновацій, сучасного організаційно-управлінського досвіду [4].

Учасників процесу транснаціоналізації можна поділити на три групи: суб'єкти господарської діяльності, тобто ТНК, які виступають іноземними інвесторами; країни – реципієнти ТНК та країни їх базування; суспільство, тобто населення та національні суб'єкти господарювання [9]. Дійсно, існує «конфлікт інтересів» суб'єктів транснаціоналізації. Наприклад, для ТНК, які виступають іноземними інвесторами, економічний інтерес проявляється у зростанні рівня прибутку через забезпечення свого виробництва дешевими та якісними ресурсами (трудовими, природними), зменшення податкового навантаження, захоплення ринку збуту тощо. Водночас це є протилежним інтересам інших учасників транснаціоналізації. Такий «конфлікт інтересів» вирішується заходами державного та суспільного регулювання діяльності ТНК на території країн-реципієнтів.

У табл. 1 представлено першу десятку найбільших ТНК світу. Можемо бачити, що практично всі зазначені у першій десятці рейтингу Fortune Global 500–2017 ТНК використовують природні ресурси для забезпечення своєї діяльності та здійснюють прямий вплив як на економічні показники, так і на стан екології країн-реципієнтів.

Галузева структура ста найбільших ТНК світу включає: 21 ТНК – хімія та фармацевтика; 18 ТНК – електронна та електротехнічна промисловість; 14 ТНК – автомобілебудування; 13 ТНК – нафтопереробка; 9 ТНК – харчова промисловість; 7 ТНК – представлені у декількох галузях [5].

Регулювання екологічної діяльності ТНК провадиться на міжнародному рівні (звіти міжнародних державних та недержавних організацій, Кіотський протокол, Рамкова конвенція ООН про зміни клімату), державному рівні (введення податку Пігу, проведення державних екологічних експертиз, державне ліцензування, стандартизація та сертифікація, квотування) та міжфірмовому рівні (тобто на рівні кожної окремої ТНК або їх об'єднань, зокрема проведення екологічного аудиту, запровадження екологічної політики та екологічного менеджменту, екологічне страхування).

Визначимо наслідки діяльності ТНК для країн-реципієнтів. Необхідно відзначити, що ми навмисне не поділяємо наслідки впливу на позитивні та негативні, оскільки маємо на меті розглянути такі наслідки у їх взаємозв'язку та взаємовпливі.

Зростання податкових надходжень. Особливо для країн, що розвиваються, податкові надходження є одним з основних джерел формування бюджету. Водночас доволі часто ТНК використовують податкові гавані для ухилення від оподаткування. Помилково недооцінювати важливість регулювання питання податкової звітності ТНК у податкових гаванях, оскільки ТНК можуть майже

Найбільші ТНК за рівнем доходу

Місце у рейтингу	Компанія	Країна базування	Дохід (млн. USD)	Прибуток (млн. USD)	Активи (млн. USD)	Кількість працюючих (осіб)	Сфера діяльності
1	Walmart	U.S.	485,873	13,643.0	198,825	2,300,000	Роздрібна торгівля
2	State Grid	China	315,199	9,571.3	489,838	926,067	Енергетика, комунальні послуги
3	Sinopec Group	China	267, 518	1,257.9	310,726	713,288	Енергетика, нафтопереробка
4	China National Petroleum	China	262,573	1,867.5	585,619	1,512,048	Енергетика, нафтопереробка
5	Toyota Motor	Japan	254,694	16,899.3	437,575	364,445	Автомобілебудування
6	Volkswagen	Germany	240,264	5,937.3	432,116	626,715	Автомобілебудування
7	Royal Dutch Shell	Netherlands	240,033	4,575.0	411,275	89,000	Енергетика, нафтопереробка
8	Berkshire Hathaway	U.S.	223,604	24,074.0	620,854	367,700	Фінанси та страхування
9	Apple	U.S.	215,639	45,687.0	321,686	116,000	Комп'ютери та офісне обладнання
10	Exxon Mobil	U.S.	205,004	7,840.0	330,314	72,700	Енергетика, нафтопереробка

Джерело: складено на основі [13]

повністю уникнути оподаткування. У [16] розглядаються питання впливу існування податкових гаваней на світову економіку та фіскальну систему США, зокрема через ухилення ТНК від оподаткування. Зокрема, зазначено, що внаслідок знищення податкових гаваней доходи США від оподаткування ТНК зросли б приблизно на 20%. Для ухилення від оподаткування ТНК часто зловживають трансфертним ціноутворенням. Це сприяє недоотриманню податкових надходжень країнами – реципієнтами ТНК.

Науково-технічний прогрес, упровадження інновацій у виробництво сприяють модернізації та розширенню експортоорієнтованих виробництв та підвищенню конкурентоспроможності країни на світовому ринку. Підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції сприяє розширенню ринків її збуту.

Експортна конкурентоспроможність країни є одним із важливих показників у ефективності її інтеграції в світове господарство та адаптації до сучасної глобальної економіки [9]. Оскільки індикаторами експортної конкурентоспроможності країни виступають кількість ринків збуту та міжнародна конкурентоспроможність підприємств даної країни, диверсифікована структура експорту, темпи економічного зростання, зростання частки високотехнологічного експорту, в той час, коли іноземні ТНК на території країн-реципієнтів, як правило, цікавить досягнення власних економічних інтересів, які можуть суперечити інтересам країни-реципієнта (наприклад, розвиток капіталомістких виробництв, монополізація внутрішнього

ринку тощо), досягнення експортної конкурентоспроможності повинно здійснюватися не за рахунок ТНК, які діють на ринку країни-реципієнта, а на основі розвитку власних підприємств.

Для країн, курс національних валют яких є залежним від світових резервних валют, зокрема долара США, серед яких у Україна, зростання експорту створює приплив іноземної валюти, внаслідок чого курс національної валюти зростає. Також науково-технічний прогрес та впровадження інновацій у виробництво можуть бути чинниками підвищення екологічності виробництва.

Розміщуючи виробництво в країнах, що розвиваються, ТНК часто використовують застаріле обладнання, а робітники працюють у гірших умовах порівняно з робітниками аналогічної ТНК у розвинених країнах. Як правило, в країнах, що розвиваються, ТНК приваблюють доступ до дешевої робочої сили та дешевих природних ресурсів, а також споживчий ринок, який унаслідок низької конкурентоспроможності національних підприємств майже повністю контролює ТНК, не даючи змоги національним підприємствам розвиватися.

Діяльність ТНК може бути чинником погіршення екологічної ситуації в країні-реципієнті. Уряди країн, що розвиваються, часто нехтують екологічними вимогами до діяльності ТНК. Водночас ТНК користуються цим та розміщують на їх території екологічно небезпечні виробництва. До наслідків діяльності ТНК можна віднести численні екологічні злочини, вартість ліквідації негативних наслідків яких впливає й на економічне становище країни-реципієнта.

Рис. 1. Динамічна модель економічного зростання за допомогою ТНК

Джерело: побудовано на основі [9] та доповнено автором

Підвищення конкурентоспроможності країни за рахунок розміщення виробництв іноземних ТНК може мати негативні наслідки для національних товаровиробників. ТНК мають можливість суттєво знижувати ціни під час виходу на ринок, поліпшуючи, таким чином, свої конкурентні позиції та знижуючи конкурентні позиції національних товаровиробників. Це може бути чинником монополізації економіки країни-реципієнта.

Водночас в умовах посилення міжнародної конкуренції ТНК усе частіше розвивають партнерські відносини з місцевими компаніями, створюючи спільні підприємства, що сприяє науково-технічному прогресу внаслідок упровадження нових технологій, стандартів управління та є чинником підвищення конкурентоспроможності національних товаровиробників [4]. Зважаючи на те, що прямі іноземні інвестиції є найбільш простим способом розширення експортного виробництва, країни часто використовують активи ТНК для активізації власного експорту.

Сприяння реструктуризації економіки. Головним завданням економіки є задоволення потреб споживачів. Тобто компанії повинні виробляти товари, які користуються попитом. Так, ТНК змінюють структуру видів економічної діяльності країн-реципієнтів відповідно до кон'юнктури світової економіки, яка визначає попит та пропозицію на товари та послуги. Найбільш стрімко розвиваються сектори економіки із швидким оборотом капіталу та сектори економіки, які забезпечені ринками збуту [6]. Водночас ми можемо бачити підвищення попиту на «екологічне виробництво».

Позитивне сприйняття виробника як екологічно відповідального сприяє підвищенню попиту та його продукцію навіть за умов підвищення цін. У сучасних умовах господарювання ведення екологічно відповідальної діяльності є чинником підвищення конкурентоспроможності як на внутрішньому, так і на світовому ринку.

Зростання обсягів світового виробництва є чинником зростання використання природних ресурсів та, як наслідок, зменшення їх кількості, зниження їх якості та забруднення довкілля. Діяльність ТНК здебільшого призводить до негативного впливу на навколишнє середовище. Державне регулювання діяльності ТНК у країнах-реципієнтах повинно бути спрямоване на зміну характеру діяльності ТНК у напрямі підвищення екологізації їх діяльності, переходу від ресурсо- та енерговитратного виробництва до ресурсо- та енергозберігаючого, переходу до використання відновлюваних ресурсів та джерел енергії. Держава екологічна політика повинна бути спрямована на мотивацію ТНК до ведення екологічно відповідальної діяльності через створення системи пільгового оподаткування та кредитування.

Наслідки діяльності ТНК для країн-реципієнтів можуть бути як позитивними, так і негативними. З одного боку, країна-реципієнт отримує суттєві економічні переваги внаслідок притоку іноземних інвестицій. З іншого – діяльність ТНК спрямована на досягнення інтересів власників, які можуть суперечити економічним та екологічним інтересам країни-реципієнта. Оцінюючи наслідки діяльності ТНК, необхідно брати до уваги не лише економічні

вигоди, а й екологічні втрати, які несе країна внаслідок погіршення стану навколишнього середовища.

Державне регулювання діяльності ТНК у країнах-реципієнтах повинно бути спрямоване на зменшення кількості екологічно небезпечних виробництв, зокрема з використанням економічних бар'єрів. Зокрема, залучати ТНК, діяльність яких є потенційно небезпечною для екології, до участі у державних програмах захисту навколишнього середовища; зобов'язувати такі ТНК постійно підвищувати рівень екологічної безпеки виробництва та проведення незалежних екологічних аудитів [7]. Ураховуючи те, що ТНК провадять господарську діяльність у багатьох країнах і часто використовують відмінності в екологічному законодавстві різних країн (наприклад, розвинених та країн, що розвиваються), доцільним було б створення єдиних світових норм екологічної відповідальності ТНК та підприємств, пов'язаних із ними різними договірними відносинами [3].

Висновки з проведеного дослідження. Для отримання найбільших переваг для країн-реципієнтів від присутності ТНК є доцільним:

- забезпечення екологічної безпеки держави шляхом запровадження світових стандартів екологічного менеджменту;
- розвиток ринку органічних товарів. У сучасних умовах підвищення попиту на екологічно чисту продукцію та продукцію екологічно та соціально відповідальних компаній особливо актуальне для країн – експортерів сільськогосподарської продукції;
- налагодження екологічного співробітництва з країнами світу, що дасть змогу приймати участь у міжнародних екологічних проектах та переймати світовий досвід у галузі охорони навколишнього середовища;
- чітко регламентувати вимоги щодо екологічної відповідальності ТНК;
- уведення жорстких обмежень та штрафів для ТНК, які порушують умови екологічно відповідальної діяльності;
- перехід до використання ресурсозберігаючих технологій, відновлюваних ресурсів та вторинної сировини. ТНК повинні бути залучені до фінансування екологічних проектів у приймаючих країнах.

Перспектива досліджень у даному напрямі полягає у доцільності вивчення впливу ТНК на екологічну безпеку як чинника економічної безпеки держави.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Герасимчук І. Екологическая практика транснациональных корпораций. М.: Всемирный фонд дикой природы (WWF), 2007. 92 с.
2. Карасьова Н. Транснаціоналізація економічних процесів та її вплив на Україну. URL: http://ijimv.knukim.edu.ua/zbirnyk/1_2/7-karasyova.pdf.

3. Лимонова Е.М. Державне регулювання діяльності ТНК в екологічній сфері. Академічний огляд. 2016. № 1(44). С. 143–149.

4. Михайлишин Л.І. Транснаціоналізація світової економіки: інноваційний аспект: монографія. Вінниця: ДонНУ, 2016. 314 с.

5. Овчинников К.Д., Лободзинська Т.П. Транснаціональні корпорації та їх вплив на економіку України. URL: http://easterneurope-ebm.in.ua/journal/4_2016/09.pdf.

6. Пономаренко І.В. Вплив діяльності транснаціональних корпорацій на економіку України. Ефективна економіка. 2013. № 2. URL: <https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/6197/1/ВПЛИВ%20ДІЯЛЬНОСТІ%20ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ%20КОРПОРАЦІЙ%20НА%20ЕКОНОМІКУ%20УКРАЇНИ.pdf>.

7. Приварникова І.Ю., Галенко А.В. Оцінка економічного регулювання екологічної складової діяльності ТНК у країнах-реципієнтах. Наукові записки. Серія «Економіка». Вип. 14. С. 246–254.

8. Рогач О.І. Міжнародні інвестиції: теорія та практика бізнесу транснаціональних корпорацій: підручник. К.: Либідь, 2005. 720 с.

9. Рогач О., Косміна В. Транснаціональні корпорації та експорт нових індустріальних країн Азії. К.: Центр учбової літератури, 2016. 256 с.

10. Руденко Н.В., Смеречанська Х.В. Діяльність транснаціональних корпорацій в транскордонному екологічному просторі. URL: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/SR/article/viewFile/4668/4786>.

11. Сазонець І.Л. Посилення ролі ТНК: позитивні та негативні наслідки. URL: <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1499/1/13.pdf>.

12. Слюсаренко А.В. Вплив Транснаціональних корпорацій на економіку України. URL: <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/21.pdf>.

13. Fortune global 500 2017. URL: <http://fortune.com/global500/list/>.

14. The world's top 100 economies: 31 countries; 69 corporations. URL: <https://blogs.worldbank.org/publicsphere/world-s-top-100-economies-31-countries-69-corporations>.

15. World economic forum. URL: <http://reports.weforum.org>.

16. Zucman Gabriel The hidden wealth of nations: the scourge of tax havens / Gabriel Zucman; translated by Teresa Lavender Fagan; with a foreword by Thomas Piketty. The University of Chicago Press, 2015.

REFERENCES:

1. Gerasimchuk I. (2007) Ekologicheskaya praktika transnatsional'nykh korporatsiy [Environmental Practice of Transnational Corporations]. Moscow: WWF. (in Russian)
2. Karasova N. Transnatsionalizatsiia ekonomichnykh protsesiv ta yii vplyv na Ukrainu [Transnationalization of economic processes and its impact on Ukraine]. Available at: http://ijimv.knukim.edu.ua/zbirnyk/1_2/7-karasyova.pdf (accessed 29.03.2018).
3. Lymonova E. M. (2016) Derzhavne rehuliuвання diialnosti TNK v ekolohichnii sferi [State regulation of the activities of TNCs in the environmental sphere]. Academic review, no 1(44), pp.143-149.

4. Mykhailishyn L. I. (2016) Transnatsionalizatsiia svitovoi ekonomiky: innovatsiynyi aspekt [Transnationalization of the world economy: an innovative aspect]. Vinnitsa: DonNU. (in Ukrainian)
5. Ovchynnikov K. D., Lobodzynska T. P. (2016) Transnatsionalni korporatsii ta yikh vplyv na ekonomiku Ukrainy [Transnational corporations and their influence on the economy of Ukraine]. Available at: http://easterneurope-ebm.in.ua/journal/4_2016/09.pdf (accessed 29 March 2018).
6. Ponomarenko I. V. (2013) Vplyv diialnosti transnatsionalnykh korporatsii na ekonomiku Ukrainy [Influence of transnational corporations on the economy of Ukraine]. *Efektivna ekonomika* (electronic journal), no.2. Available at: <https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/6197/1/ВПЛИВ%20ДІЯЛЬНОСТІ%20ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ%20КОРПОРАЦІЙ%20НА%20ЕКОНОМІКУ%20УКРАЇНИ.pdf> (accessed 29 March 2018).
7. Pryvarykova I. Yu., Galenko A. V. (2010) Otsinka ekonomichnoho rehuliuвання ekologichnoi skladovoi diialnosti TNK u krainakh-retsypientakh [Assessment of economic regulation of the ecological component of TNCs in recipient countries]. *Naukovi zapysky. Seriya "Ekonomika"*, vol.14, pp.246-254.
8. Rohach O. I. (2005) Mizhnarodni investytsii: teoriia ta praktyka biznesu transnatsionalnykh korporatsii [International Investments: The Theory and Practice of Transnational Corporations]. Kyiv: Lybid. (in Ukrainian)
9. Rohach O., Kosmina V. (2016) Transnatsionalni korporatsii ta eksport novykh industrialnykh krain Azii [Transnational corporations and exports of new industrialized countries in Asia]. Kyiv: Tsentri uchbovoi literatury. (in Ukrainian)
10. Rudenko N. V., Smerechanska H. V. Diialnist transnatsionalnykh korporatsii v transkordonnomu ekologichnomu prostori [Activities of transnational corporations in transboundary ecological area]. Available at: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/SR/article/viewFile/4668/4786> (accessed 29 March 2018).
11. Sazonets I. L. Posylennia roli TNK: pozytyvni ta nehatyvni naslidky [Strengthening the role of TNCs: positive and negative effects]. Available at: <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1499/1/13.pdf> (accessed 29 March 2018).
12. Sliusarenko A. V. (2017) Vplyv transnatsionalnykh korporatsii na ekonomiku Ukrainy [Influence of transnational corporations on the economy of Ukraine]. Available at: <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/21.pdf> (accessed 29 March 2018).
13. Fortune global 500 2017. Available at: <http://fortune.com/global500/list/> (accessed 29 March 2018).
14. The world's top 100 economies: 31 countries; 69xcorporations. // Available at: <https://blogs.worldbank.org/publicsphere/world-s-top-100-economies-31-countries-69-corporations> (accessed 29 March 2018).
15. World economic forum. Available at: <http://reports.weforum.org>
16. Zucman Gabriel (2015) The hidden wealth of nations: the scourge of tax havens / translated by Teresa Lavender Fagan; with a foreword by Thomas Piketty. The University of Chicago Press.

Kryvonos K.O.

Candidate of Economic Sciences,

Senior Lecturer at Department of Economics

Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University

THE EFFECTS OF TRANSNATIONAL CORPORATIONS' ACTIVITIES FOR THE HOST COUNTRIES: ECOLOGICAL AND ECONOMIC ASPECTS

Transnational corporations as big production and trade associations play a major role in the processes of production internalization. For their economic impact, transnational corporations often exceed the states. Having a strong impact on the host countries' economies, the transnational corporations' activities also have an impact on their environment.

Unlike the developed countries, the developing countries don't give enough attention to the governmental regulation of the ecological activity of the transnational corporations, which work on their territory. Further ignorance of the need for such regulation would have negative economic consequences for the host countries of the transnational corporations. In particular, this would lead to the loss of natural resources and competitive advantages of such countries in the world market. That is why the host countries need to take all necessary measures to increase their environmental safety as a factor of their economic security formation.

The effects of transnational corporations' activities for the host countries can be positive or negative. On the one hand, the host countries receive significant economic benefits as a result of the foreign investments inflow. On the other hand, the transnational corporations' activities devoted to achieving the interests of the owners that may conflict with the economic and environmental interests of the host countries. Given the estimation of the effects of transnational corporations' activities, it is important to take into account not only the economic benefits but also the environmental damage that the country incurs, as a result of the degeneration of the environment.

In order to obtain the greatest benefits for the host countries from the attendance of the transnational corporations, it is necessary: to provide the state ecological security by the introduction of the world standards for environmental management; to develop the organic products market, which is especially relevant for

the agricultural products' exporting countries in the current conditions of the increasing of demand for the environmentally friendly products and products of environmentally and socially responsible companies; to establish ecological cooperation with other countries, allowing the participation in the international environmental projects and taking into account the world experience in the sphere of the environmental protection; to clearly regulate the requirements for the environmental liability of the transnational corporations; to introduce strict restrictions and taxes for the transnational corporations that violate conditions of environmentally responsible activities; to encourage the use of resource-saving technologies, renewable resources and secondary raw materials. Transnational corporations should be involved in the financing of the environmental projects in the host countries.

Further perspectives of the research in this area lie in the expediency of studying the impact of the transnational corporations on the environmental safety as a factor of the state economic security.